

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **F. A.**, zastoupený JUDr. Petrem Procházkou, advokátem se sídlem náměstí Svobody 77/12, Brno, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/3, Praha 4, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 25. 3. 2019, č. j. 31 A 18/2019 – 27,

takto:

- I. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 25. 3. 2019, č. j. 31 A 18/2019 – 27, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Žalobci **se vrací** soudní poplatek ve výši 1 000 Kč za návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce JUDr. Petra Procházký, advokáta.

Odůvodnění:

[1] Rozhodnutím žalované ze dne 14. 1. 2019, č. j. MV-110413-4/SO-2017, bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky, ze dne 27. 6. 2017, č. j. OAM-34634-26/DP-2016, a toto rozhodnutí bylo potvrzeno. Prvostupňovým rozhodnutím byla zamítnuta žádost žalobce o vydání povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky za účelem podnikání – osoba samostatně výdělečně činná.

[2] Rozhodnutí žalované napadl žalobce správní žalobou, v níž též požádal o přiznání odkladného účinku. Krajský soud v Brně (dále jen „*krajský soud*“) usnesením ze dne

25. 3. 2019, č. j. 31 A 18/2019 – 27, řízení o žalobě podle § 47 písm. c) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), ve spojení s § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), zastavil. Krajský soud konstatoval, že žalobce byl podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích usnesením ze dne 19. 2. 2019, č. j. 31 A 18/2019 – 15, výrokem I. vyzván k zaplacení soudního poplatku za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve výši 3 000 Kč a výrokem II. vyzván k zaplacení soudního poplatku za návrh na přiznání odkladného účinku ve správním soudnictví ve výši 1 000 Kč. Soud při doručování předmětného usnesení postupoval způsobem pro doručování písemností do vlastních rukou dle § 49 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“). Usnesení bylo žalobci doručeno tzv. fikcí doručení dne 4. 3. 2019. Posledním dnem lhůty k zaplacení soudního poplatku za podání žaloby i za návrh na přiznání odkladného účinku bylo úterý 19. 3. 2019. Žalobce však v této lhůtě ani přes řádně doručenou výzvu soudní poplatky neuhradil.

[3] Usnesení krajského soudu o zastavení řízení napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, a to z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že mu krajský soud zaslal usnesení obsahující výzvu k zaplacení soudních poplatků poštovní přepravou do místa hlášeného pobytu, tedy na adresu X. Stěžovatel má však zřízenou datovou schránku ID X. Usnesení o zastavení řízení, které bylo stěžovateli doručeno již do datové schránky, tak tento považuje za nezákonné.

[4] Žalovaná uvedla pouze to, že kasační námitky míří výhradně proti napadenému usnesení krajského soudu a týkají se doručování v rámci soudního řízení, tudíž není možné se k nim vyjádřit.

[5] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud dále posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Soud samostatně nerozhodoval o žádosti stěžovatele o přiznání odkladného účinku, neboť po nezbytném poučení účastníků řízení a předložení spisů přikročil k meritornímu posouzení kasační stížnosti. Ve věci přitom rozhodl bez jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věta první s. ř. s.

[6] Kasační stížnost je důvodná.

[7] Jádrem sporu je toliko posouzení otázky zákonnosti doručování v řízení před krajským soudem. Stěžovatel je toho názoru, že krajský soud mu měl výzvu k zaplacení soudního poplatku za žalobu a za návrh na přiznání odkladného účinku žaloby (usnesení č. j. 31 A 18/2019 – 15) doručovat do datové schránky namísto doručování na adresu hlášeného pobytu prostřednictvím držitele poštovní licence.

[8] Dle § 9 odst. 1, věty první a druhé zákona o soudních poplatcích *nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížností zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15*

dnů; výjimečně může soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví.

[9] Podle § 42 odst. 1 s. ř. s. *soud doručuje písemnosti do datové schránky, není-li možné doručit písemnost tímto způsobem, doručuje ji soud soudním doručovatelem, prostřednictvím držitele poštovní licence, popřípadě zvláštní poštovní licence nebo prostřednictvím veřejné datové sítě. Ukáže-li se toho potřeba, může soud požádat o doručení i jiný státní orgán.*

[10] Podle § 17 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, *umožňuje-li to povaha dokumentu, orgán veřejné moci jej doručuje jinému orgánu veřejné moci prostřednictvím datové schránky, pokud se nedoručuje na místě. Umožňuje-li to povaha dokumentu a má-li fyzická osoba, podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba zpřístupněnu svou datovou schránku, orgán veřejné moci doručuje dokument této osobě prostřednictvím datové schránky, pokud se nedoručuje veřejnou vyhláškou nebo na místě. Doručuje-li se způsobem podle tohoto zákona, ustanovení jiných právních předpisů upravující způsob doručení se nepoužijí.*

[11] K otázkám, které jsou nastoleny v tomto řízení, se Nejvyšší správní soud ve své předchozí judikatuře opakovaně vyjádřil. V rozsudku ze dne 4. 4. 2013, č. j. 7 Afs 73/2012 – 35 (všechna uvedená rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), zdůraznil, že doručování prostřednictvím datové schránky je zákonem jednoznačně preferovaným způsobem pro doručování. Kasační soud dále v projednávaném případě vycházel z rozsudku ze dne 9. 6. 2016, č. j. 2 As 96/2016 – 33. Posledně citované rozhodnutí se sice týkalo doručování do datové schránky advokáta jako zástupce účastníka řízení, ale jeho závěry lze analogicky aplikovat i na nyní projednávaný případ.

[12] V rozsudku č. j. 2 As 96/2016 – 33, Nejvyšší správní soud uvedl, že „[n]a doručení do datové schránky lze rezignovat, a doručit tedy v souladu s § 42 s. ř. s. náhradním způsobem (prostřednictvím držitele poštovní licence) pouze ve výjimečných případech. O takový případ však zásadně nejde při technické závadě na straně orgánu veřejné moci, která je krátkodobá, tedy napravitelná v řádu hodin, dní či týdnů typicky zásahem příslušných specialistů na informační technologie. Soudy v minulosti v některých specifických případech aprobovaly při komplikacích s odesláním datové zprávy či s konverzí dokumentu z listinné podoby do dokumentu v datové zprávě přechod na doručování prostřednictvím držitelů poštovní licence (viz případ popsany v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2014, č. j. 3 As 95/2013 – 22). Za nynějšího stavu věcí, kdy od účinnosti zákona o elektronických úkonech uplyne zanedlouho sedm let, a tím spíše do budoucna však již lze po orgánech veřejné moci spravedlivě požadovat, aby jejich systémy administrace pošty či dokumentů fungovaly natolik rutinně a spolehlivě, že k problémům v souvislosti s odesláním dokumentů do datových schránek zásadně nebude docházet.“ V citovaném judikátu zdejší soud posuzoval situaci, při níž Krajský soud v Ústí nad Labem nedoručoval do datové schránky z důvodu závady na svých informačních systémech. Přesto jeho postup shledal nezákonným. V posuzovaném případě ze soudního spisu existence jakékoli technické závady nevyplývá (k tomu viz níže).

[13] V dané věci je ze soudního spisu patrné, že stěžovatel neměl v řízení zástupce. Krajský soud doručoval usnesení s výzvou k zaplacení soudních poplatků prostřednictvím držitele poštovní licence, a to doporučeně do vlastních rukou adresáta. Obálka s touto písemností se krajskému soudu vrátila zpět dne 6. 3. 2019, neboť zásilku nebylo možné po uplynutí deseti dnů vložit do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky. Krajský soud následně o těchto skutečnostech vyvěsil na úřední desce dne 7. 3. 2019 sdělení podle § 49 odst. 4 o. s. ř., jehož prostřednictvím stěžovatele informoval, kdy a kde je možné si uloženou zásilku vyzvednout. Stěžovatel ve stanovené lhůtě soudní poplatek za žalobu nezaplatil a krajský soud napadeným usnesením řízení zastavil. I toto usnesení nejprve stěžovateli doručoval prostřednictvím držitele poštovní licence. Stěžovatel ovšem soud přípisem ze dne 3. 4. 2019 informoval o tom, že má jako fyzická osoba zřízenou datovou schránku a doručení výzvy ohledně platby soudních poplatků tak očekával jejím prostřednictvím. Protože žádnou písemnost od soudu neobdržel, kontaktoval informační centrum krajského soudu a zde se dozvěděl, že řízení o žalobě bylo ke dni 25. 3. 2019 zastaveno. V návaznosti na toto sdělení zaslal krajský soud napadené usnesení stěžovateli do datové schránky dne 5. 4. 2019.

[14] S ohledem na judikatorní závěry citované výše krajský soud pochybil, pokud usnesení s výzvou k zaplacení soudních poplatků doručoval stěžovateli prostřednictvím držitele poštovní licence. Ze soudního spisu není zřejmé, že by doručení do datové schránky stěžovatele nebylo objektivně možné, například z důvodu jejího zneprístupnění v rozhodném období, a bylo tak nutné přistoupit k doručování písemností náhradním způsobem. Naopak ze sdělení Ministerstva vnitra, odboru eGovernmentu, ze dne 8. 4. 2019, které si krajský soud v návaznosti na výše uvedený přípis stěžovatele vyžádal, vyplynulo, že datová schránka fyzické osoby ID X, jejímž držitelem je právě stěžovatel, byla zpřístupněna dne 22. 2. 2017 a od té doby je trvale přístupná (viz č. l. 41 spisu krajského soudu).

[15] Pro úplnost je nutno dodat, že i přes tuto vadu v doručování by mohla být písemnost považována za doručenou, pokud by se prokazatelně dostala do sféry stěžovatele a on by se tak s výzvou k zaplacení soudních poplatků mohl seznámit. Materiální funkce doručení, tj. seznámení se s obsahem písemnosti, by tak byla naplněna. Za takového stavu by uvedené pochybení krajského soudu nemělo vliv na platnost doručení předmětné výzvy, a tím ani na zákonnost kasační stížností napadeného usnesení. Řádné doručení písemnosti v praxi znamená, že se písemnost zašle nebo odevzdá tomu, komu je určena, a že existuje důkaz o tom, že daná osoba písemnost převzala. Je-li adresát s obsahem písemnosti obeznámen, potom otázka, zda bylo doručení vykonáno předepsaným způsobem, nemá význam (srovnej například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2010, č. j. 1 As 90/2010 – 95).

[16] Taková situace zde ovšem nenastala. Jak je uvedeno v odstavci [13] výše, usnesení obsahující výzvu k zaplacení soudních poplatků si stěžovatel nepřevzal, tato písemnost ani nebyla vhozena do jeho domovní schránky, ale vrátila se zpět krajskému soudu. Výzva se tedy prokazatelně nedostala do sféry stěžovatele. Doručení fikcí, tedy doručení náhradní, u něhož je v dané věci jisté, že o obsahu doručované písemnosti se stěžovatel

nedoověděl, totiž může nastat toliko za splnění všech přísných zákonem stanovených podmínek.

[17] Závěrem lze uvést, že Nejvyšší správní soud ohledně doručování fyzické osobě, která si zřídila datovou schránku, již dříve konstatoval, že „[p]okud si adresát zřídí datovou schránku, povinnost kontrolovat poštu na adrese trvalého pobytu (či adrese pro doručování) zaniká, neboť je oprávněn spoléhat, že orgány veřejné moci v souladu se zákonem budou veškeré písemnosti doručovat do datové schránky. V takovém případě je tedy uplatnění fikce doručení podle příslušných procesních ustanovení (v případě správního řízení podle § 24 odst. 1 správního řádu) vyloučeno“ (rozsudek ze dne 29. 5. 2013, č. j. 4 As 32/2013 - 44).

[18] V postupu krajského soudu při doručování výzvy k zaplacení soudního poplatku za žalobu a za návrh na odkladný účinek tak lze spatřovat pochybení, které činí napadené usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku nezákonným.

[19] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené napadené usnesení krajského soudu podle § 110 odst. 1, věty první před středníkem s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Krajský soud je v dalším řízení vázán právním názorem vysloveným kasačním soudem v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). V průběhu dalšího řízení tedy bude krajský soud nadále komunikovat se stěžovatelem prostřednictvím datové schránky.

[20] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

[21] Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti nerozhodoval, neboť rovnou přistoupil k rozhodnutí ve věci samé, byly naplněny podmínky pro vrácení zaplaceného soudního poplatku (§ 10 odst. 1, věta první zákona o soudních poplatcích) ve výši 1 000 Kč. Soudní poplatek bude stěžovateli vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce JUDr. Petra Procházky, advokáta se sídlem náměstí Svobody 77/12, Brno.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 19. června 2019

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu